

РІВЕНЬ ПРОЯВУ КІЛЬКІСНИХ ОЗНАК У КОЛЕКЦІЙНИХ ЗРАЗКІВ НУТУ В ЗРОШУВАНИХ УМОВАХ ПІВДНЯ УКРАЇНИ

MANIFESTATION RATE OF QUANTITATIVE TRAITS IN CHICKPEA COLLECTION ACCESSIONS UNDER IRRIGATED CONDITIONS OF SOUTH OF UKRAINE

3.3. Петкевич, Г.В. Мельніченко

Z. Z. Petkevych, H. V. Melnichenko

Інститут рису НААН

Rice Research Institute of NAAS

E-mail: instofrice@ gmail.com

49 образцов нута происхождением из разных стран оценены в условиях капельного орошения по продолжительности периода вегетации, массе 1000 семян, количеству семян в бобе, количеству бобов на растении, длине стебля, количеству семян на одном растении, высоте прикрепления нижнего боба, продуктивности растения. По фенотипической изменчивости комплекса признаков группа «крупносемянных» характеризовалась большим разнообразием форм по сравнению с группой «мелкосемянных». Наиболее урожайными оказались образцы группы «крупносемянных»: Нагут, Красень, Краснокутский 123, Аhal - на уровне 2,3 т/га.

49 samples of chickpea originated from different countries assessed under the conditions of drip irrigation for the duration of the vegetation period, the mass of 1000 seeds, number of seeds per pod, number of pods per plant, stem length, seed number per plant, height of attachment of the lower bean, plant productivity. According to the phenotypic variability of the complex features, the group of "large seeds" was characterized by a more wide variety of forms compared with the group "small seeds". The samples from the group "large seed" – Nagut, Krasen', Krasnokutsky 123, Ahal were the most yielding – at the level of 2.3 t / ha.

Основними напрямками досліджень є поглиблене вивчення зразків круп'яних культур в зрошуваних умовах півдня України з метою формування колекцій та впровадження їх у селекційні програми.

В Інституті рису в колекційному розсаднику було висіяно 49 зразків нуту, які вивчали в умовах краплинного зрошення, в тому числі з України, Ізраїлю, Узбекистану, Молдови, Чехії, Грузії, Туреччини, Канади та ін. Для всіх груп стиглості за стандарт був взятий районований сорт Красень. Колекційні зразки нуту розподілені на два підтипи за крупністю насіння: "крупно насінні" (маса 1000 насінин 250-350 г) та "дрібнонасінні" (50-150 г відповідно). В межах кожного підтипу були виділені зразки нуту за тривалістю вегетаційного періоду: ранньостиглі, середньо- та пізньостиглі. Тривалість періоду вегетації становила 91 – 112 діб. Маса 1000 насінин у вивчених зразків відрізнялася досить суттєво: 78,3 г у підтипу "дрібнонасінні" та 233,2 г у підтипу "крупно насінні". При цьому мінливість маси 1000 зерен у "дрібнонасінних" була середньою (17,3%), а "крупно насінних" високою (26,4%). За кількістю насінин у бобі переважав підтип "дрібнонасінні", у якого

відмічено величину показника на рівні 1,1 шт. проти 0,9 шт. у підтипу “крупнонасінні”. Мінливість ознаки коливалася в межах від середньої 15,3% у підтипу “крупнонасінні” до високої 24,9% у підтипу “дрібнонасінні”. Рослини нуту підтипу “дрібнонасінні” характеризувалися коротким стеблом 49,0 см, порівнюючи з підтипом “крупнонасінні” – 88,1см при амплітуді коливань ознаки на рівні 38,2-55,5см проти 52,4-112,6см відповідно. За ознакою кількості бобів на рослині також переваги мав підтип “крупнонасінні” (32,3 шт. проти 26,3 шт. у підвиду “дрібнонасінні”). При цьому спостерігалася досить широка амплітуда граничних значень ознаки у межах обох підтипів нуту (18,3-34,3 та 10,0-67,0 шт. відповідно). За кількістю насінин на одній рослині переважав підтип “крупнонасінні.” (30,6 шт. проти 26,6 шт. у “дрібнонасінних” форм) при граничних значеннях ознаки у обох вивчених підтипів у межах 20,5-32,6 та 9,4-63,6 шт. відповідно. Висота прикріплення нижнього бобу у обох вивчених групах зразків нуту була приблизно на одному рівні (18,6-19,1см), як і мінливість ознаки (20,4-20,7 %). Продуктивність рослини у вивчених підтипів нуту суттєво відрізнялася. Зокрема, найбільш високі показники ознаки спостерігалися у групи сортів “крупнонасінні” (6,8 г проти 2,1 г у підтипу “дрібнонасінні”). Фенотипова мінливість за комплексом ознак, які вивчалися, була високою серед двох підтипів ($V=24,6 - 36,9\%$), причому група “крупнонасінні” характеризувалася більшим різноманіттям форм, порівнюючи з підтипом “дрібнонасінні”.

Найбільш урожайними виявилися зразки підтипу “крупнонасінні”: Нагут, Красень, Краснокутський 123, Аhal, на рівні 2,3 т/га.

На перспективу дослідження будуть направлені на детальне вивчення, формування колекції нуту, ідентифікація зразків різного еколого-географічного походження за господарськими ознаками та виділення джерел для використання в селекційному процесі в умовах краплинного зрошення на Півдні України.